

EUFORGEN

Mreža za gospodarjenje z gozdovi (nadaljevanje)

Tehnične smernice za ohranjanje in rabo genskih virov

Slovenija

Leta 2006 so vse mreže prispevale k skupnim dokumentom za zasnovo resolucij MCPFE – danes Forest Europe (okrogla miza je bila aprila 2006 v Vroclavu, resolucije so pripravljali za konferenco v Varšavi novembra 2007) in za skupno pripravo Strategije Pan-evropske biološke in krajinske pestrosti (skupna delavnica MCPFE in PEBLDS je bila oktobra 2006 v Litvi). Skupne smernice o pogozdovanju in obnovi gozdov v kontekstu UNFCCC so vsebovale i) skupne smernice o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi, ii) ekološke smernice, npr. uporabo rastiščem prilagojenih vrst in provenienc gozdnega drevja in iii) socio-ekonomske smernice, npr. potrebe lokalnih skupnosti za ohranjanje kulturne krajine. Priporočila delavnice o Klimatskih spremembah in genetski pestrosti gozdov so bila posredovana nacionalnim in evropskim forumom, ki so pripravljali nacionalne gozdne programe, evropske strategije in snovali interdisciplinarne raziskovalne pobude. V tem letu so se začele aktivnosti v nekaj pomembnih evropskih projektih: v mreži EVOLTREE (www.evoltree.eu), ki združuje raziskave 'ekosistemske genomike' in združuje evropske raziskovalne kapacitete in infrastrukturo; sprejet je bil tudi projekt EUFGIS, namenjen harmonizaciji kriterijev za dinamične enote varovanja genskih virov v Evropi in vzpostavitvi skupne baze podatkov za potrebe vseh držav, ki sodelujejo v programu EUFORGEN.

EUFORGEN Mreža za gospodarjenje z gozdovi je v letu 2006 organizirala sestanek v Romuniji. Pripravili so pregled nacionalne zakonodaje v Evropi

v kontekstu ohranjanja genskih virov in gospodarjenja z gozdovi. Za večji del Evrope velja, da so najbolj ekonomsko pomembne vrste rdeči bor, smreka, bukev, sitka in dob. Obnova s sadnjo in setvijo prevladuje v večini evropskih držav, le v dveh od tistih, ki so izpolnile vprašalnik, prevladuje naravna obnova (npr. v Sloveniji). Leta 2006 je 13 držav že sprejelo svoje nacionalne gozdne programe, v 10 od teh so obravnavali gozdne genske vire, v 10 od 13 programov so pripravili nacionalne strategije prilagajanja klimatskim spremembam. Sodelavci Mreže so začeli tudi s sistematičnim pregledom neuspehov v gojenju gozdov zaradi neustrezne rabe in upravljanja z gozdnimi genskimi viri. Uporaba neustreznega gozdnega reprodukcijskega materiala ima navadno dolgoročne posledice, ki se pokažejo šele 5 – 10, včasih šele 30 let po sadnji. Ekonomske posledice vključujejo znižano proizvodnjo lesa in dodatne stroške zaradi nadomeščanja poškodovanih dreves. Ekološke posledice vključujejo genetsko polucijo, ki ogroža avtohtone vire in onemogoča njihovo nedvoumno identifikacijo. Pomembno je zagotavljati zadostne količine kakovostnega semena z jasno dokumentiranim izvorom, ki je prilagojen na razmere v okolju. Hkrati pa so znani tudi primeri dobre prakse pri uporabi tujih provenienc in vrst. Ekonomika gozdnih genskih virov vključuje dolgoročne ekonomske učinke sposobnosti prilagajanja genetsko pestrih gozdov na klimatske spremembe, vprašanje finančnih spodbud za uporabo kvalitetnega GRM in ekonomske koristi, pridobljene z

uporabo kvalitetnega GRM. Večina držav spodbuja ustrezno rabo GRM s financiranjem v primeru upoštevanja smernic glede izvora in genetske pestrosti. Problematična ostaja ekonomičnost pridobivanja GRM, ki se pogosto omejuje na nekaj klonov ali semenjakov, kar ima za posledico zmanjšano genetsko pestrost potomstva. Prodaja GRM neustreznega izvora je bila že predmet sodnih obravnav zaradi izpada prihodkov.

Sestanek na Finskem leta 2007 je potekal v luči ministrske konference v Varšavi novembra 2007, za katero smo pripravljali gradiva tudi na srečanju Upravnega odbora EUFORGEN, ki je bil maja tega leta v Novem mestu. Varšavska deklaracija zavezuje evropske države k vzdrževanju in spodbujanju biodiverzitete v gozdovih, vključno z njihovo genetsko pestrostjo, s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi. EUFORGEN je bil vključen tudi v pripravo poročila o Stanju gozdov v Evropi 2007 in Implementaciji zavez MCPFE.

Zadnji sestanek mreže je bil leta 2008 v Belgiji. Pomembni aspekti tega sestanka so bili: vključitev programa EUFORGEN in projekta EUFGIS v delovni načrt MCPFE po konferenci v Varšavi, aktivnosti EUFORGEN pri zasnovi in pripravi Poročila o gozdnih genskih virih v svetu (SOW-FGR), priprava minimalnih kriterijev za zasnovo Evropske baze dinamičnih enot varovanja v okviru projekta EUFGIS, poročila o drugih projektih in o načinih prenosa znanj javnostim.

Hojka Kraigher,
nac.koord.EUFORGEN